

Верховний
Суд

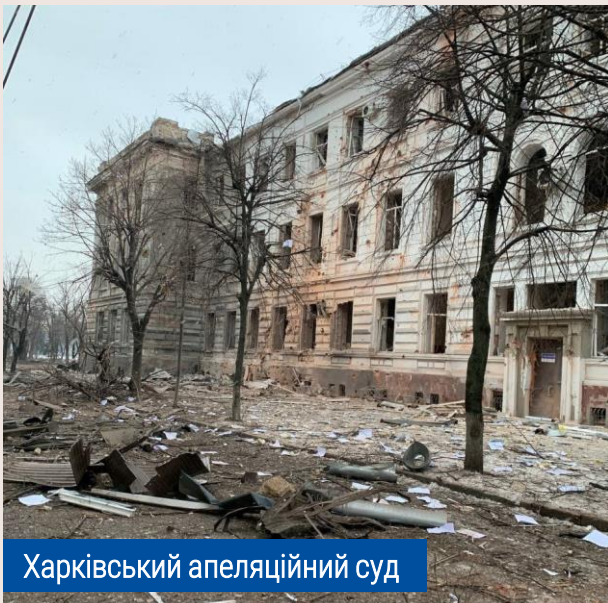
Брифінг Верховного Суду «Здійснення правосуддя в умовах воєнного стану»

7 липня 2023 року

Поточна ситуація в системі правосуддя та її функціонування в умовах воєнного стану

Поточна ситуація в системі правосуддя та її функціонування в умовах воєнного стану

- 12 % (80) апеляційних та місцевих судів не здійснюють правосуддя
- 13 % (101) приміщень судів пошкоджені або повністю зруйновані
  - 86 приміщень зазнали ушкоджень
  - 15 приміщень повністю зруйновані або сильно пошкоджені

Поточна ситуація в системі правосуддя та її функціонування в умовах воєнного стану

- **8 % (54)** судів розташовані на тимчасово непідконтрольних українській владі територіях
  - 8 – у Донецькій області
  - 16 – у Луганській області
  - 16 – у Запорізькій області
  - 14 – у Херсонській області

- **11% (84)** судів перебували на окупованих територіях до 24 лютого 2022 року
  - 31 – у Донецькій області
  - 17 – у Луганській області
  - 27 – у АР Крим
  - 9 – у м. Севастополь

Поточна ситуація в системі правосуддя та її функціонування в умовах воєнного стану

- 17 % (135) судів змінили територіальну підсудність у зв'язку з неможливістю здійснювати правосуддя під час воєнного стану
- 7 % (58) із загальної кількості судів та 43 % із судів, що змінили територіальну підсудність, вже її відновили
- 2000 суддів бракує судовій системі

Території України, де, у зв'язку з війною, не здійснюється правосуддя судами загальної юрисдикції*

АВТОНОМНА РЕСПУБЛІКА КРИМ ТА М. СЕВАСТОПОЛЬ:

1. Апеляційний суд Автономної Республіки Крим
2. Алуштинський міський суд Автономної Республіки Крим
3. Армянський міський суд Автономної Республіки Крим
4. Бахчисарайський районний суд Автономної Республіки Крим
5. Єлгогорський районний суд Автономної Республіки Крим
6. Керченський міський суд Автономної Республіки Крим
7. Кіровський районний суд Автономної Республіки Крим
8. Джанкойський міськрайонний суд Автономної Республіки Крим
9. Євпаторійський міський суд Автономної Республіки Крим
10. Красногвардійський районний суд Автономної Республіки Крим
11. Красноперекопський міськрайонний суд Автономної Республіки Крим
12. Ленінський районний суд Автономної Республіки Крим
13. Нижньогірський районний суд Автономної Республіки Крим
14. Первомайський районний суд Автономної Республіки Крим
15. Роздольненський районний суд Автономної Республіки Крим
16. Сакський міськрайонний суд Автономної Республіки Крим
17. Ялтинський міський суд Автономної Республіки Крим
18. Феодосійський міський суд Автономної Республіки Крим
19. Залізничний районний суд м. Сімферополя
20. Київський районний суд м. Сімферополя
21. Центральний районний суд м. Сімферополя
22. Сімферопольський районний суд Автономної Республіки Крим
23. Чорноморський районний суд Автономної Республіки Крим
24. Апеляційний суд м. Севастополя
25. Балаклавський районний суд м. Севастополя
26. Гагаринський районний суд м. Севастополя
27. Ленінський районний суд м. Севастополя
28. Нахимівський районний суд м. Севастополя
29. Севастопольський апеляційний адміністративний суд
30. Окружний адміністративний суд Автономної Республіки Крим
31. Окружний адміністративний суд м. Севастополя
32. Севастопольський апеляційний господарський суд
33. Господарський суд Автономної Республіки Крим
34. Господарський суд м. Севастополя

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ:

1. Волноваський районний суд Донецької області
2. Володарський районний суд Донецької області
3. Донецький апеляційний суд
4. Жовтневий районний суд м. Маріуполя
5. Іллічівський районний суд м. Маріуполя
6. Орджонікідзевський районний суд м. Маріуполя
7. Приморський районний суд м. Маріуполя
8. Першотравневий районний суд Донецької області
9. Краснолиманський міський суд Донецької області
10. Краматорський міський суд Донецької області
11. Вугледарський міський суд Донецької області
12. Красноармійський міськрайонний суд Донецької області
13. Новогродівський міський суд Донецької області
14. Артемівський міськрайонний суд Донецької області

ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ:

1. Брусилівський районний суд Житомирської області
2. Малинський районний суд Житомирської області
3. Овруцький районний суд Житомирської області

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ:

1. Бердянський міськрайонний суд Запорізької області
2. Мелітопольський міськрайонний суд Запорізької області
3. Гуляйпільський районний суд Запорізької області
4. Василівський районний суд Запорізької області
5. Михайлівський районний суд Запорізької області
6. Токмацький районний суд Запорізької області
7. Кам'янсько-Дніпровський районний суд Запорізької області
8. Куйбишевський районний суд Запорізької області
9. Пологівський районний суд Запорізької області
10. Приазовський районний суд Запорізької області
11. Приморський районний суд Запорізької області
12. Чернігівський районний суд Запорізької області
13. Енергодарський міський суд Запорізької області
14. Якимівський районний суд Запорізької області
15. Веселівський районний суд Запорізької області
16. Розівський районний суд Запорізької області
17. Великобілозерський районний суд Запорізької області
18. Орхівський районний суд Запорізької області

КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ:

1. Бородянський районний суд Київської області
2. Іванківський районний суд Київської області
3. Ірпінський міський суд Київської області
4. Макарівський районний суд Київської області

СУМСЬКА ОБЛАСТЬ:

1. Господарський суд Сумської області
2. Середино-Будський районний суд Сумської області
3. Тростянецький районний суд Сумської області
4. Охтирський міськрайонний суд Сумської області

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСТЬ:

1. Луганський апеляційний суд
2. Біловодський районний суд Луганської області
3. Білокуракинський районний суд Луганської області
4. Кременський районний суд Луганської області
5. Лисичанський міський суд Луганської області
6. Марківський районний суд Луганської області
7. Міловський районний суд Луганської області
8. Новоайдарський районний суд Луганської області
9. Новопсковський районний суд Луганської області
10. Попельнянський районний суд Луганської області
11. Рубіжанський міський суд Луганської області
12. Сватівський районний суд Луганської області
13. Северодонецький міський суд Луганської області
14. Станично-Луганський районний суд Луганської області
15. Старобільський районний суд Луганської області
16. Троїцький районний суд Луганської області

МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ:

1. Снігурівський районний суд Миколаївської області
2. Господарський суд Миколаївської області
3. Березнегуватський районний суд Миколаївської області

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСТЬ:

1. Московський районний суд м. Харкова
2. Фрунзевський районний суд м. Харкова
3. Велікобурлуцький районний суд Харківської області
4. Вовчанський районний суд Харківської області
5. Дворічанський районний суд Харківської області
6. Печенізький районний суд Харківської області
7. Харківський районний суд Харківської області
8. Чугувський міський суд Харківської області
9. Комінтернівський районний суд м. Харкова
10. Червонозаводський районний суд м. Харкова
11. Ізюмський міськрайонний суд Харківської області
12. Ленінський районний суд м. Харкова
13. Орджонікідзевський районний суд м. Харкова
14. Шевченківський районний суд Харківської області
15. Золочівський районний суд Харківської області
16. Сахновщинський районний суд Харківської області
17. Борівський районний суд Харківської області
18. Дергачівський районний суд Харківської області
19. Балаклійський районний суд Харківської області
20. Куп'янський міськрайонний суд Харківської області
21. Харківський апеляційний суд
22. Близнюківський районний суд Харківської області
23. Лозівський міськрайонний суд Харківської області
24. Барвінківський районний суд Харківської області

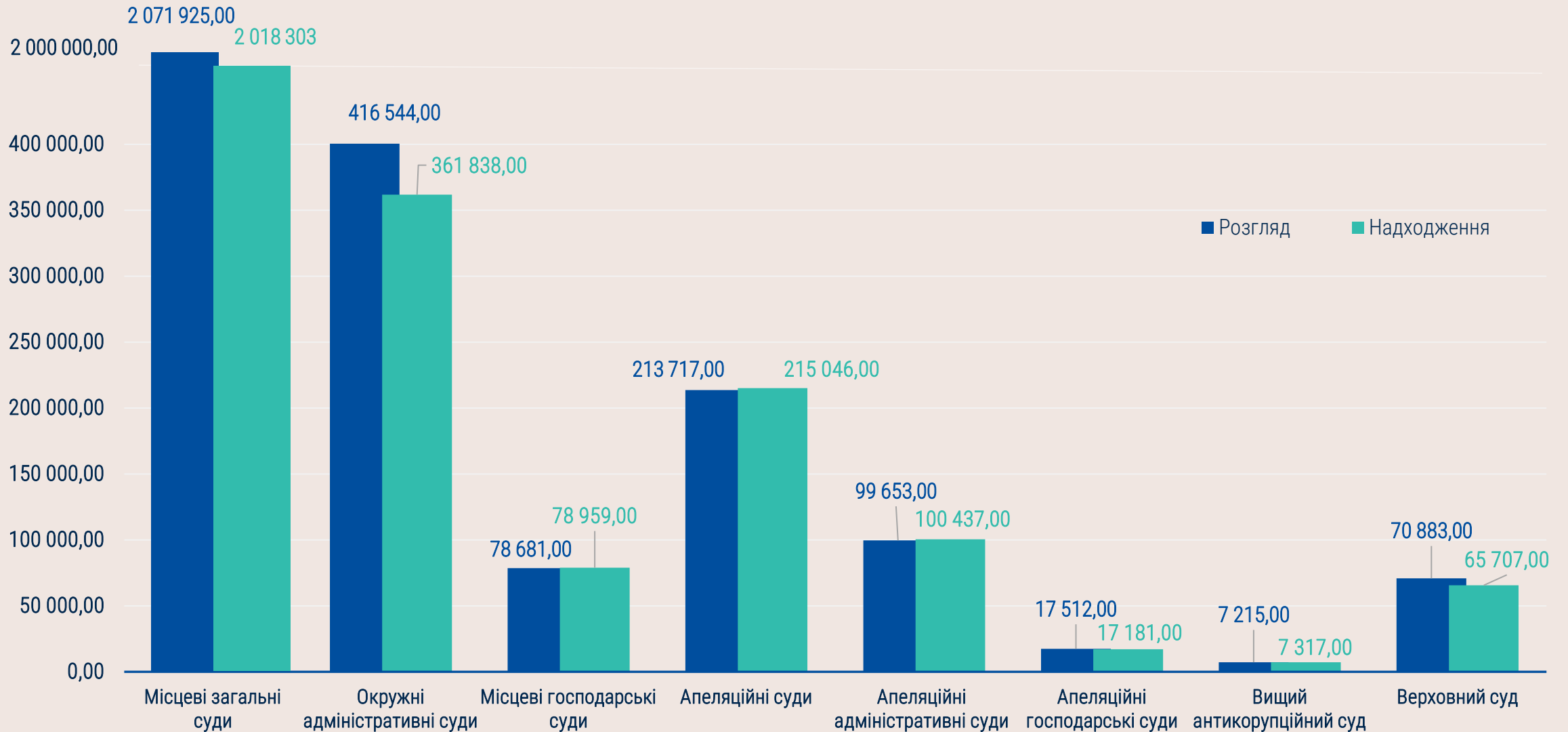
ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСТЬ:

1. Херсонський апеляційний суд
2. Бериславський районний суд Херсонської області
3. Білозерський районний суд Херсонської області
4. Великопелетиський районний суд Херсонської області
5. Великоолександрівський районний суд Херсонської області
6. Верхньорогачицький районний суд Херсонської області
7. Високопільський районний суд Херсонської області
8. Генічеський районний суд Херсонської області
9. Голопристанський районний суд Херсонської області
10. Горностаївський районний суд Херсонської області
11. Іванівський районний суд Херсонської області
12. Каланчацький районний суд Херсонської області
13. Каховський міськрайонний суд Херсонської області
14. Нижньорогачицький районний суд Херсонської області
15. Нововоронцовський районний суд Херсонської області
16. Новокаховський міський суд Херсонської області
17. Новотроїцький районний суд Херсонської області
18. Скадовський районний суд Херсонської області
19. Херсонський міський суд Херсонської області
20. Цюрупинський районний суд Херсонської області
21. Чаплинський районний суд Херсонської області
22. Господарський суд Херсонської області
23. Херсонський окружний адміністративний суд

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСТЬ:

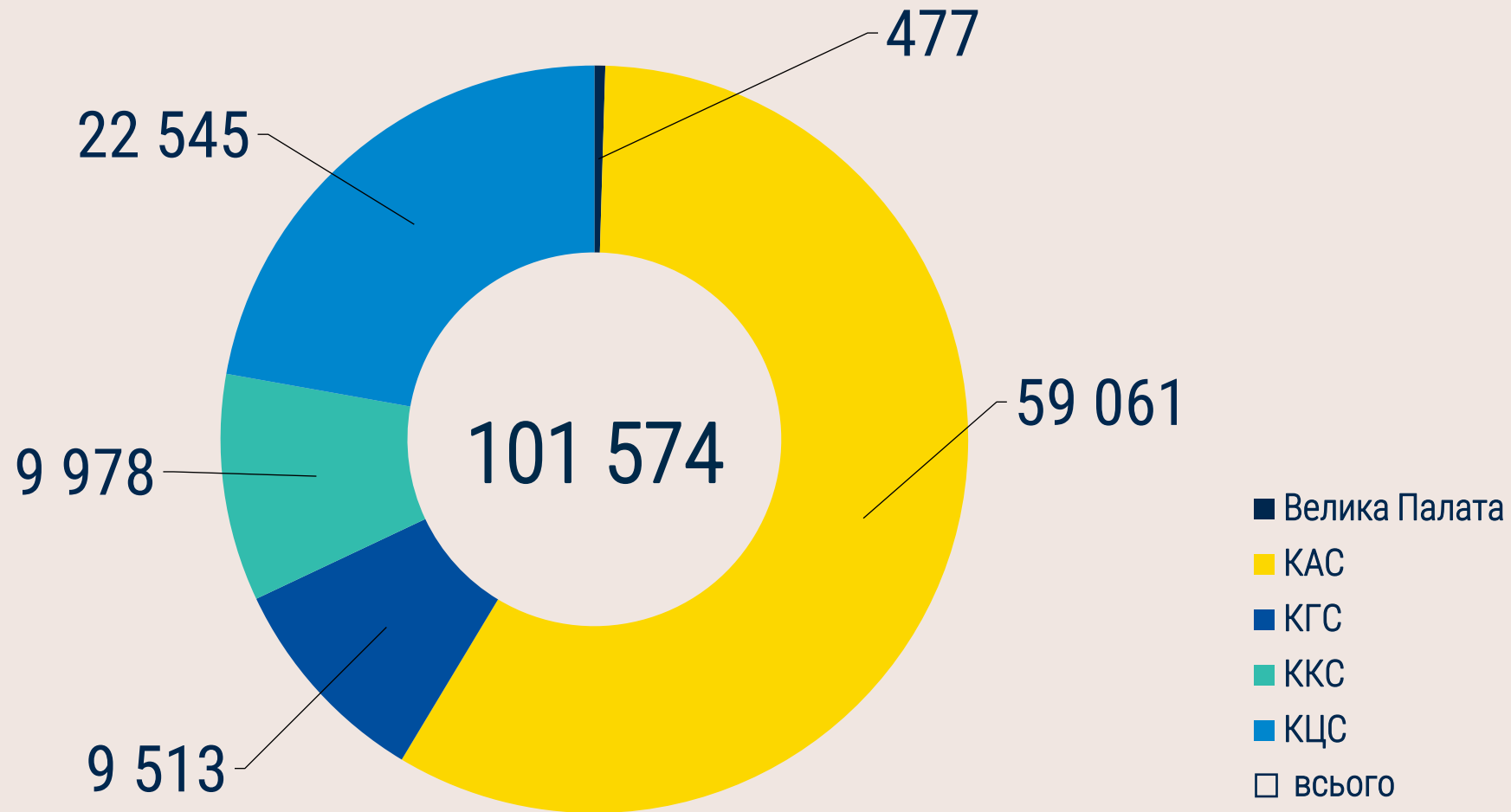
1. Чернігівський апеляційний суд
2. Деснянський районний суд м. Чернігова
3. Новгород-Сіверський районний суд Чернігівської області
4. Новозаводський районний суд м. Чернігова
5. Корюківський районний суд Чернігівської області
6. Кюрюківський районний суд Чернігівської області
7. Менський районний суд Чернігівської області
8. Сосницький районний суд Чернігівської області
9. Городнянський районний суд Чернігівської області
10. Ріпкинський районний суд Чернігівської області
11. Чернігівський районний суд Чернігівської області
12. Щорський районний суд Чернігівської області
13. Бобринський районний суд Чернігівської області
14. Носівський районний суд Чернігівської області
15. Бахмацький районний суд Чернігівської області
16. Борзнянський районний суд Чернігівської області
17. Ніжинський міськрайонний суд Чернігівської області
18. Прилуцький міськрайонний суд Чернігівської області
19. Варвинський районний суд Чернігівської області
20. Ічнянський районний суд Чернігівської області
21. Срібнянський районний суд Чернігівської області
22. Талалаївський районний суд Чернігівської області
23. Козелецький районний суд Чернігівської області
24. Куликівський районний суд Чернігівської області
25. Господарський суд Чернігівської області
26. Семенівський районний суд Чернігівської області

Надходження та розгляд справ судами у 2022 році

Розгляд процесуальних звернень та справ Верховним Судом

з 24.02.2023 по 03.07.2023

Стан та перспективи розгляду судами воєнних злочинів і злочинів проти нацбезпеки

Надходження та розгляд кримінальних проваджень щодо воєнних злочинів і злочинів проти нацбезпеки з 24.02.2022 по 03.07.2023

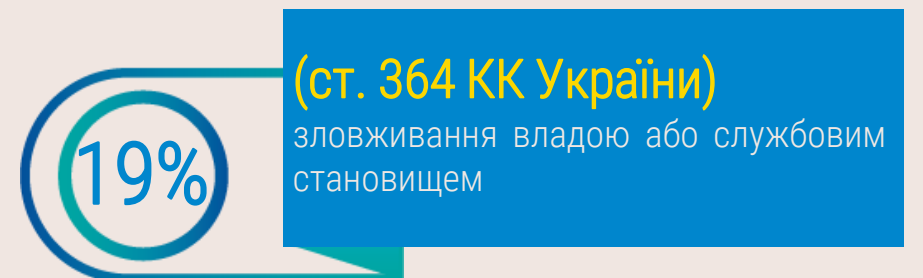
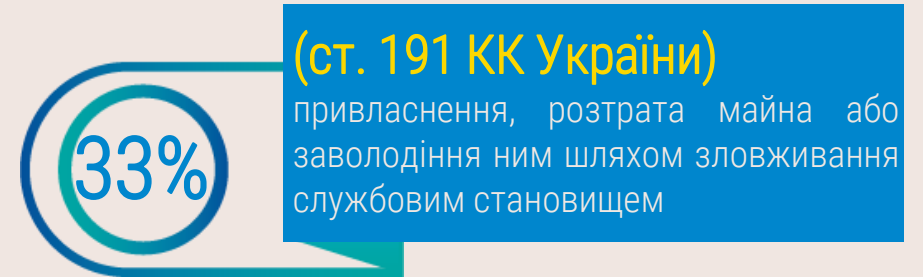
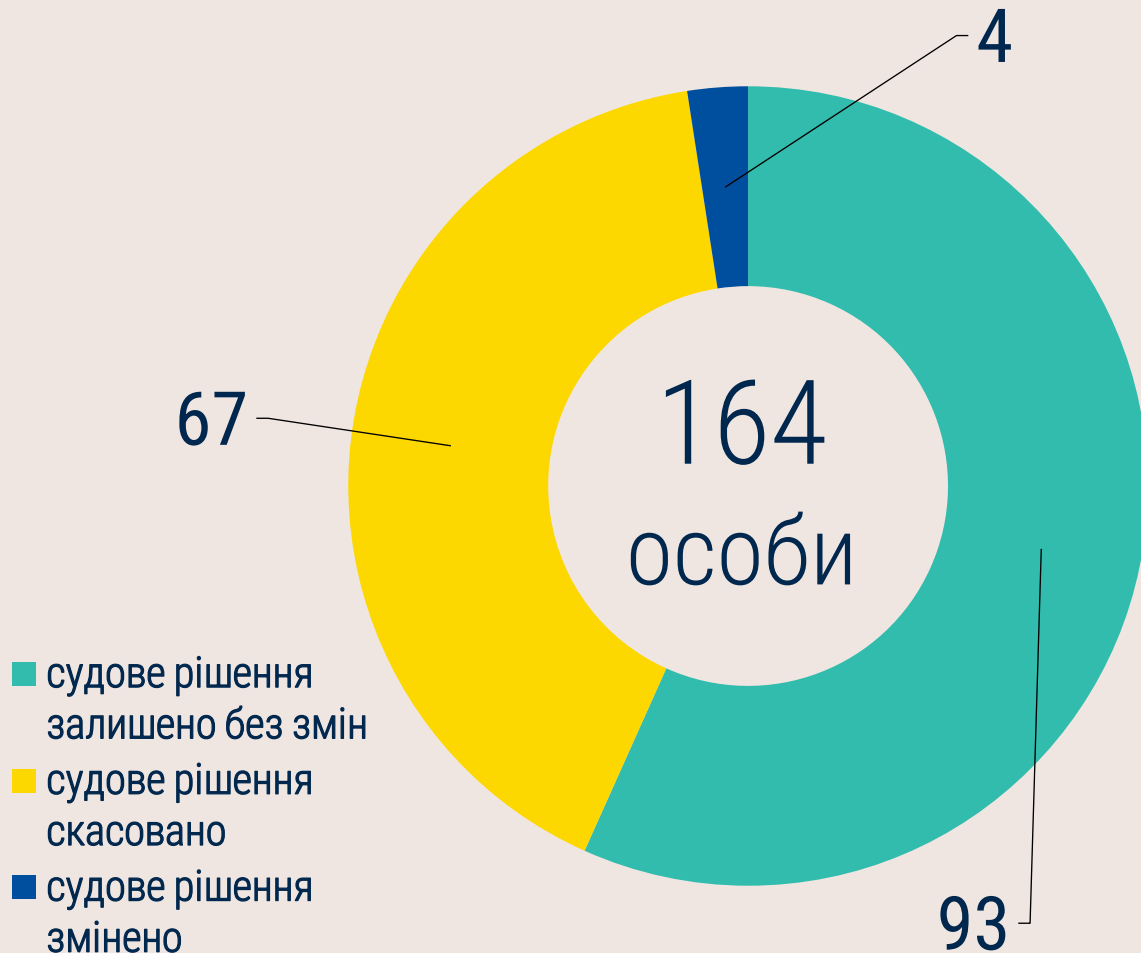
Стаття	Надійшло	Розглянуто	Не розглянуто
Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (ст. 110 КК)	570	195	375
Державна зрада (ст. 111 КК)	1 351	478	873
Колабораційна діяльність (ст. 111-1 КК)	1 840	731	1 109
Пособництво державі-агресору (ст. 111-2 КК)	100	15	85
Диверсія (ст. 113 КК)	7	2	5
Пропаганда війни (ст. 436 КК)	17	14	3
Виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів (ст. 436-1 КК)	160	116	44
Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії РФ проти України, глорифікація її учасників (ст. 436-2 КК)	850	656	194
Планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни (ст. 437 КК)	3	0	3
Порушення законів та звичаїв війни (ст. 438 КК)	130	38	92

Основні форми порушення законів та звичаїв війни

(ст. 438 КК України)

- жорстоке поводження з цивільним населенням у формі умисного вбивства, погрози вбивством; катування, застосування насильства, сексуального насильства незаконного позбавлення волі; викрадення людини, примушування осіб, що перебувають під захистом, служити в збройних силах держави-окупанта;
- пограбування цивільного населення;
- незаконне знищення майна цивільного населення.

Касаційний перегляд кримінальних проваджень щодо корупційних кримінальних правопорушень у 1-му півріччі 2023 року

Важливі правові позиції ВС щодо захисту прав громадян у період воєнного стану

У судах адміністративної юрисдикції збільшилася кількість спорів, пов'язаних з:

- ✓ реалізацією прав внутрішньо переміщених осіб, зокрема щодо надання такого статусу та права на грошову допомогу для проживання;
- ✓ реєстрацією, перереєстрацією безробітних та виплатою їм допомоги по безробіттю на період дії воєнного стану;
- ✓ виплатами одноразової грошової допомоги членам сім'ї у разі загибелі (смерті) військовослужбовця під час дії воєнного стану;
- ✓ питаннями мобілізації громадян на військову службу;
- ✓ примусовим відчуженням майна, зокрема транспортних засобів для потреб Збройних Сил України.

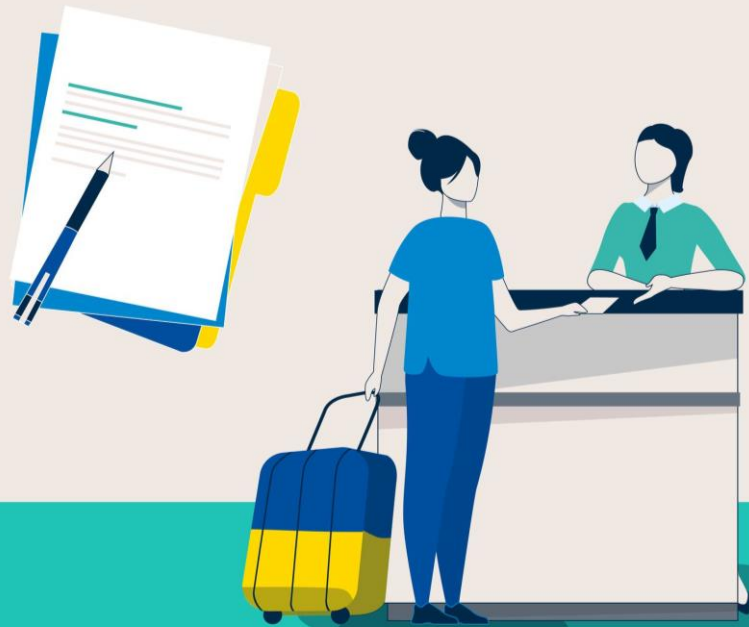
ВС сформував судову практику при вирішенні окремих видів спорів в адміністративних справах

- ✓ про умови набуття внутрішньо переміщеною особою права на допомогу на проживання;
- ✓ про непідсудність адміністративним судам спорів щодо оскарження видачі повістки, яка складена на виконання законодавства з питань військового обов'язку;
- ✓ про не належність документу, що підтверджує зняття особи з військового обліку, до підстав для перетину кордону в умовах воєнного стану;
- ✓ про особливості звільнення платників від обов'язку сплати митних платежів на період дії воєнного стану та інші.

ВС захистив права внутрішньо переміщених осіб та військовослужбовців

КАС ВС висловив правову позицію щодо призначення допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам

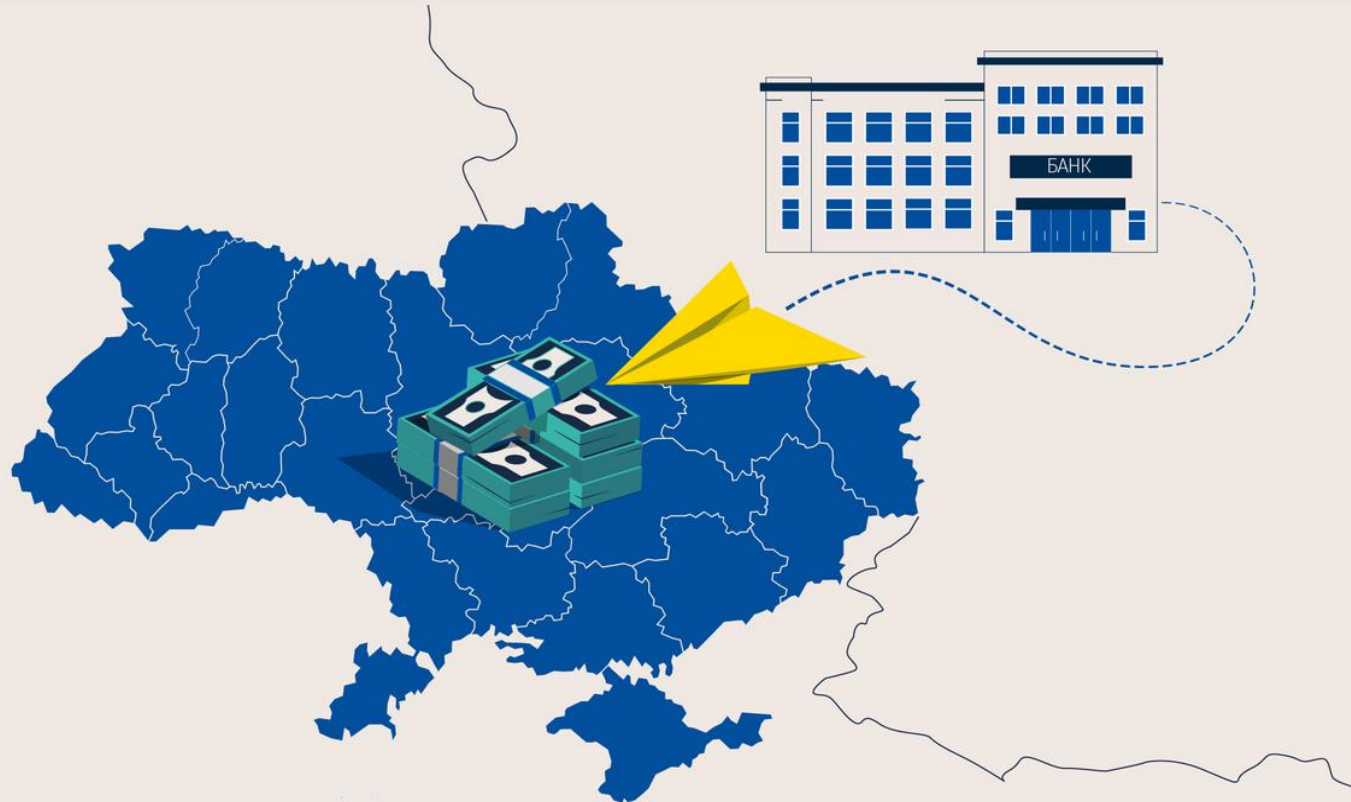
КАС ВС розглянув справу про призначення військовослужбовцю одноразової грошової допомоги у зв'язку з інвалідністю

ВС констатував, що коли юридична особа фактично виконує функції державного органу, тобто є alter ego ("другим я") такої держави, на майно, формально належне такій юридичній особі, може бути звернене стягнення за боргами держави

З початком повномасштабного вторгнення у ВС сформувалися нові юрисдикційні спори щодо того:

- ? Чи можуть суди розглядати спори, у яких відповідачем визначено рф;
  - ? Чи підлягають розгляду у господарських судах спори про оскарження рішень військового командування про примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного стану.
- Місцевими господарськими судами розглядається велика кількість позовів про стягнення збитків, завданих внаслідок воєнної агресії рф. У зв'язку з цим постають питання щодо доказів та способів захисту у цій категорії спорів.

Особливості застосування норм процесуального права у зв'язку з воєнними діями

- поновлення процесуальних строків через наслідки введення воєнного стану на всій території України та оцінка поважності порушення таких строків;
- відкладення розгляду справи у зв'язку із оголошенням сигналу «повітряна тривога»;
- зупинення провадження у справі через перебування сторони справи у складі ЗСУ;
- щодо можливості розгляду касаційної скарги за відсутності представника сторони – адвоката, який перебуває за межами України під час дії воєнного стану в Україні. Проблеми зловживання процесуальними правами.

ВС сформував судову практику за результатами розгляду кримінальних правопорушень проти основ нацбезпеки України, проти громадської безпеки та миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку:

- ✓ щодо призначення покарання за вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 111-1 «Колабораційна діяльність» КК;
- ✓ щодо наявності в діях особи, яка зберігала вогнепальну зброю, бойові припаси та вибухові пристрої, отримані після оголошення воєнного стану в Україні для відсічі збройній агресії російської федерації, ознак однієї з обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння;
- ✓ щодо кваліфікації дій винної особи за частинами 1, 2 ст. 436-2 «Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників» КК.

ВС виправдав волонтера-захисника та притягнув особу до відповідальності за колабораційну діяльність

Не є кримінальним правопорушенням зберігання вогнепальної зброї, якщо воно пов'язане із захистом держави – ВС

Колабораційна діяльність: ВС розглянув справу стосовно вчительки, яка публічно заперечувала війну

ВС сформулював важливі правові позиції при вирішенні спорів у цивільних правовідносинах

- ✓ щодо імунітету РФ та відшкодування шкоди, завданої збройною агресією РФ;
- ✓ про зміну, розірвання зобов'язань у зв'язку з війною;
- ✓ про встановлення фактів народження або смерті під час дії воєнного стану;
- ✓ про врахування умов воєнного стану при вирішенні спорів, що стосуються прав та інтересів дитини, яка перебуває на території іншої держави.

ВС ухвалив судові рішення про відсутність судового імунітету у рф

Верховний Суд сформулював висновок щодо судового імунітету РФ у справі про відшкодування шкоди, завданої державою агресором

КЦС ВС повторив свою правову позицію про відсутність у росії судового імунітету, навівши додаткові аргументи

Верховний Суд

3 судді та 25 працівників апарату
служать у лавах ЗСУ

Судова система

54 судді та 353 працівники апаратів
служать у лавах ЗСУ

З березня 2022 року й до завершення дії воєнного стану судді перераховують 30–60 % суддівської винагороди на потреби ЗСУ

Верховний
Суд

Дякуємо за увагу!